

Gäller för: Verksamhet Arbetsterapi och fysioterapi

Innehållsansvar: Edvin Diskin Wetter, (edvwe1), Fysioterapeut

Granskad av: Jenny Danielsbacka, (jenda3), Specialistfysioterap

Godkänd av: Gunilla Kjellby Wendt, (gunkj2), Verksamhetschef

Giltig från: 2024-03-28

Giltig till: 2026-03-28

Lunga – KOL – Kronisk obstruktiv lungsjukdom – ARB FYS

Förändringar sedan föregående version

Uppdatering av gruppindelning enligt GOLD

Understrykande av vikten av träning i anslutning till KOL-exacerbation

Syfte och bakgrund

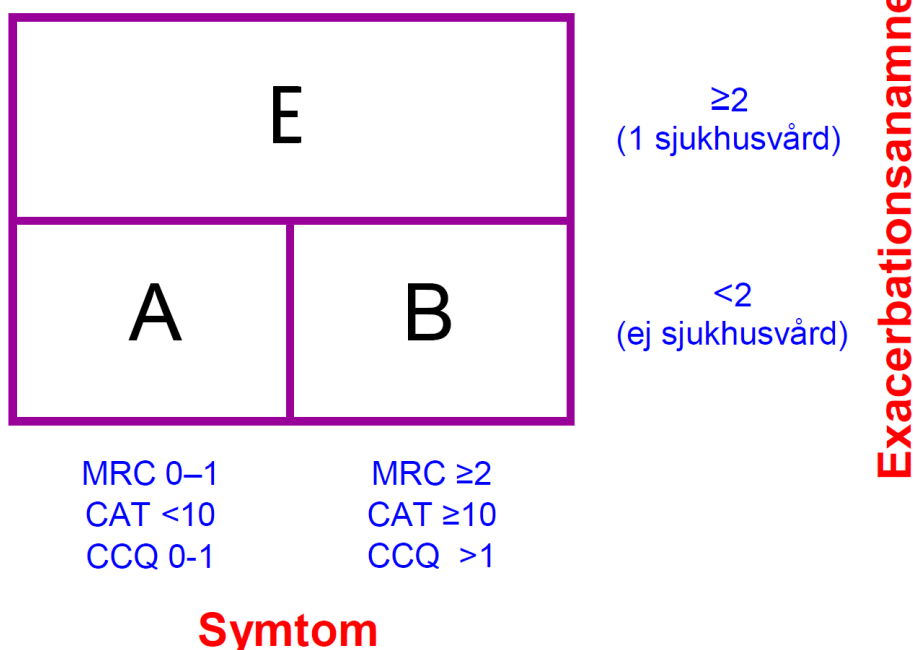
Säkerställa att patienter med sjukdomen KOL inskrivna inom slutenvården eller öppenvården, Sahlgrenska Universitetssjukhuset (SU), erhåller arbetsterapeutisk och fysioterapeutisk vård av god kvalitet samt bedöms och behandlas lika på de olika SU-tomterna utifrån evidens och beprövad erfarenhet och enligt Nationella riktlinjer astma och KOL.

Bakgrund

Kroniskt obstruktiv lungsjukdom (KOL) är en **inflammatorisk** luftvägs- och lungsjukdom som oftast är en följd av långvarig **tobaksrökning**. KOL karakteriseras av **kronisk luftvägsobstruktion samt emfysem** och manifesterar sig som sänkt FEV1/FVC-kvot vid spirometri efter bronkdilatation.

KOL förekommer hos cirka 8–10 % av befolkningen, varav 65 % har lindrig och cirka 5 % svår sjukdom. Man kan räkna med att var tredje till var femte person i Sverige som uppfyller de spirometriska kriterierna för KOL är identifierade inom hälso- och sjukvården och det finns alltså en **betydande underdiagnostik**. KOL är i de allra flesta fall möjlig att **förebygga** och kan även **behandlas** med gynnsam effekt hos många patienter. Lungfunktionsnedsättningen är **kronisk** och lungfunktionen uppnår aldrig förväntade normalvärden, varken spontant eller efter behandling. **Samsjuklighet** med andra sjukdomstillstånd, framför allt **hjärt-kärlsjukdomar**, är vanlig. Lungcancer är också vanligare hos

patienter med KOL än vad den gemensamma riskfaktorn tobaksrökning kan förklara. Spirometrisk stadiindelning av KOL baserad på FEV1-värdet i procent av förväntat värde, har tidigare varit grund för val av behandling. Behandlingsrekommendationen baseras på den klassificering av svårighetsgrad som rekommenderas av Global Initiative for Chronic Obstructive Lung Disease (GOLD), där förutom lungfunktion enligt spirometrisk stadiindelning (Stadie I-IV) hänsyn även tas till grad av symtom och exacerbationsfrekvens (GOLD A, B och E).

Målsättning

Bedömning av andningsfunktion, inhalationskunskap och teknik, fysisk aktivitetsnivå och funktion, samt förmåga att klara dagliga aktiviteter. Patientsäker, korrekt och tidseffektiv behandling som syftar till att patienten själv skall bli kunnig och aktiv i sin sjukdomsbehandling. Målet är också en fysiskt aktiv patient som är utrustad med strategier för att klara vardagen.

Exempel på bedömningsinstrument

CAT http://www.catestonline.org/english/index_Sweden.htm

Andningsfunktion exempel:

Syresättning i vila och aktivitet med pulsoximeter,
andningsfrekvens/teknik, inhalationsteknik/kunskap

Peak Inspiratory Flow PIF, hosta, slem

Lungfunktion/spirometri

Inandningsmuskelstyrka (maximal inspiratory pressure- MIP) och

Utandningsmuskelstyrka (maximal expiratory pressure- MEP) mäts med
micro RPM

Peak Expiratory Flow, PEF

Body Mass Index: Längd x Längd/Vikt= BMI

Fysisk aktivitetsnivå exempel:

6MWT: 6min gångtest enligt European Respiratory Journal (ERJ)

Aktiviteter i dagliga livet (ADL) taxonomin

Tidsåtgång för utförande av aktivitet

Borgs ansträngningsskala, (RPE 6-20)

Borgs dyspnéskala (CR10 0-11)

Andfåddhetsgrad exempel:

Modified Medical Research Council Scale, mMRC

Vid kognitiv problematik- Montreal Cognitive Assessment, MoCA:

http://www.mocatest.org/wp-content/uploads/2015/tests-instructions/MOCA-Test-Swedish_2010.pdf

Utförande

Behandling/Åtgärd

Beroende av bedömning, exempel:

- Vilopositioner
- Fysisk aktivitet, anpassad
- Ledarledd fysisk träning i anslutning till KOL-exacerbation
- Andningsteknikträning med och utan hjälpmedel
- Fortsatt fysisk träning inom lämpligt forum
- Upprepad instruktion angående inhalationsteknik/kunskap
- Sekretevakivering
- FaR
- Hjälpmedelsutprovning/förskrivning
- Bostadsanpassning.
- Skriftlig patientinformation såsom KOL-broschyr
- Skriftlig behandlingsplan
- Råd om energibesparing och andningsteknik i aktivitet
- Diskussion/strategier vid eventuella kognitiva problem

- Information om samt deltagande i KOL-grupp (tidigare namn KOL-skola)
- Råd om levnadsvanor
- Kontaktinformation till patientföreningar

Utvärdering:

Se bedömning

Viktigt att tänka på

- Inkontinens?
- Patientgruppen känslig för stress.
- Hypoxiskador pga lågt syretryck och låg syremättnad under lång tid kan ge kognitiva besvär.
- Kronisk utmattning/fatigue?
- Nutritionsstatus

Relaterad information

[Kroniskt obstruktiv lungsjukdom \(KOL\) – behandlingsrekommendation | Läkemedelsverket \(lakemedelsverket.se\)](#)

[Svensk Lungmedicinsk Förening \(slmf.se\)](#)

[Kroniskt obstruktiv lungsjukdom \(KOL\) - Nationellt kliniskt kunskapsstöd \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](#)

KOL Kroniskt obstruktiv lungsjukdom Red Kjell Larsson, upplaga 3:1 2014.

[KOLwebben](#)

[KOL-broschyr](#)

Arbetsgrupp

Edvin Diskin Wetter, fysioterapeut, Fysioterapi Sahlgrenska

Jenny Danielsbacka, Med.dr. specialistfysioterapeut, Fysioterapi Sahlgrenska

Linda Moberg, specialistfysioterapeut, Fysioterapi Sahlgrenska

Ann-Louise Elm Kullingsjö arbetsterapeut, Arbetsterapi Sahlgrenska

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Verksamhet Arbetsterapi och fysioterapi

Innehållsansvar: Edvin Diskin Wetter, (edvwe1), Fysioterapeut

Granskad av: Jenny Danielsbacka, (jenda3), Specialistfysioterap

Godkänd av: Gunilla Kjellby Wendt, (gunkj2), Verksamhetschef

Dokument-ID: SU9807-1076540875-65

Version: 9.0

Giltig från: 2024-03-28

Giltig till: 2026-03-28